

С ГРАДЯНИЕ НА СВЕТИТЕ ДВАДЕСЕТ И ШЕСТ ЗОГРАФСКИ ПРЕПОДОБНОМЪЧЕНИЦИ

- игумена Тома и двадесет и един монаси
и четирима миряни

През 1261 година византийският император Михаил Палеолог неочаквано успял да отнеме от латинците завоювания от тях Константинопол, но като че ли по съдбоносна неизбежност пак от тях очаквал спасението на вече неголямата и слаба държава, която била разрушена от турци, сърби и българи. В това очакване той решил да съедини Източната и Западната Църква така, че източната да се подчини на папата като глава на целия християнски свят. Погрешно считайки, че само в това съединение ще намери спасение, Палеолог с ревност се стараел да привлече към своя безумен план своите поданици и с убеждения, и с остри насилствени мерки, но срещнал силна съпротива от страна на своя народ и духовенството, а най-вече – от манастирите на Света Гора, в които по онова време, освен гърци, се спасявали и грузински, сръбски, български и руски монаси. Светогорските отци всички заедно му изпратили свое

послание, в което основателно доказали, че нито първенството и главенството на папата, нито споменаването му в църквите, нито използването в евхаристията на безквасен хляб, нито прибавянето към Символа на вярата на „и от Сина“, могат да бъдат търпени, и като нарекли Михаил еретик, го умолявали да се откаже от твърде тревожното и опасно начинание. Между другото те написали: „Ние ясно виждаме, че ти си еретик, но те умоляваме: остави всичко това и *пребъдвай в това, на което си научен и което ти е поверено, като знаеши, от кого си научен* (2 Тим. 3:14). Пази добрия залог и отхвърли несвятите новоучения на лъжливото познание, прибавящо към вярата догадки, та чрез тебе, с теб и с твоя съвет да се явим и ние с всички християни в деня на Господнето пришествие като православни и приятни на Бога и да се сподобим с вечното наследство на Царството Небесно“¹.

Михаил Палеолог, както е известно, не послушал атонските отци. Напротив, без да отстъпва пред каквито и да е средства за утвърждаването на унията, той особено свирепствал против монасите. След обявява-

¹Посланието на светогорските отци до император Михаил Палеолог се намира в ръкописите на много библиотеки на светогорските обители. То е напечатано в издание на И. Академия на науките „История на Атон“ от епископ Порфирий (виж част III, отдел 2, № 5, стр. 622–633), Спб. 1892 г. – Епископ Порфирий отнася това послание към 1272 година. С по-точен текст то е поместено в книгата: „Исторически очерк за отделянето на Западната Църква от Източното Православие“, Калист Власт Светогорец, Атина, 1896 г., с. 97–111.

нето на Лионската уния през 1274 година последвали смъртни наказания за онези, които я осъждали, а през 1278 година бил издаден указ унията да бъде въведена с всички насилствени средства.

Рим не се доверявал на Михаил, тъй като и там добре познавали неговото двуличие и неискреност. Папите му предявявали изисквания след изисквания с цел напълно да подчинят на себе си Източното Православие и накрая обявили Михаил за отлъчен от Църквата. Като желяел да убеди папските пратеници в своята привързаност към римската Църква, Михаил им показвал затворените в тъмница и държани в окови заради твърдостта им в православието свои роднини – Андроник и Иоан от Палеологовия род и Мануил и Исаак от Рауловия род. Мануил и Исаак той даже ослепил заедно с други подвижници на благочестието. Жестокостта на Михаил се усилвала от подозрението, че всички противници на унията са готови да се опитат да го свалят от престола, на който той се бил възкачил чрез престъпление. Но всичките му старания и зверства били напразни: той в нищо не успял.

По време на поход против епирския княз Иоан Дук Михаил се разболял и умрял (през декември 1282 година) в лагер близо до град Верия, неприсъединен към Западната Църква и отлъчен от Източната. Всеобщото негодувание поради жестокостите му и отвращението към него били така големи, че неговият син Андроник не посмял да извърши царско погребение, а наредил да го погребат през нощта в разположения наблизо манастир. А овдовялата царица Теодора била

принудена да обнародва *изповедание*, с което обеща вала пред Църквата никога да не поменава в молитви починалия си съпруг Михаил¹.

Така завършили страданията на император Михаил Палеолог. Към това време се отнася и помещената по-долу повест за нашествието на папистите н Атон.